

května 1841, čís. 531 sb. z. s., mluví-li pro to poměry a důvody slušnosti. Dle § 182 c. ř. s. bylo povinností předsedy, dbáti toho, by tyto zvláštní okolnosti a důvody slušnosti byly vysvětleny. Jest zejména nutno zjistiti, potřebuje-li žalobkyně, by byla svým manželem vyživována, jaký má majetek a zda a pokud je schopna, sama se živiti.

Čís. 1473.

Určení výživného mimosporným řízením dle § 16 I. dílčí novely k obč. zák. nemůže se domáhati nemanželské dítě na otci, jenž jest cizozemcem, má řádné bydliště v cizině a v tuzemsku se ani nezdržuje.

(Rozh. ze dne 7. února 1922, R II 257/21.)

Oba nižší soudy vyhověly žádosti nemanželského dítěte, bydlícího v tuzemsku, by otec, rakouský státní občan, bydlící v republice Rakouské, byl v nesporném řízení uznán povinným platiti výživné. Rekursní soud uvedl mimo jiné v důvodech: Právním vyměřil první soud v nesporném řízení podle § 16 I. dílčí novely k obč. zákonu vyživovací příspěvky, ač stěžovatel jest rakouským občanem, poněvadž zůstaly nedotknutými práva a povinnosti cizinců ve smyslu §§ 33—37 obč. zákona vzhledem k tomu, že oba státy převzaly zákony až dosud platné. I když se nepodrobí rakouský občan soudní moci tuzemské, může vyměřeno býti výživné, jsou-li tu předpoklady § 16 I. dílčí novely. Podmínkám § 80 odstavec druhý ex. ř. bylo vyhověno tím, že doručeno bylo usnesení do vlastních rukou stěžovatele.

Nejvyšší soud zrušil usnesení nižších soudů.

Důvody:

Nesporné řízení ve smyslu druhého odstavce § 16 první dílčí novely k obč. zák. nevztahuje se na otce nemanželských dětí, který jest cizozemcem, má řádné bydliště v cizině a v tuzemsku se ani nezdržuje. Právo moc tuzemských soudů nesahá v nesporném řízení tak daleko jako v řízení sporném. V onom směru ovládají úpravu mimosporných poměrů právních statuta realia, personalia et mixta a tuzemský soudce může v pochybných případech mimosporných zakročiti proti cizinci jen, pokud zmíněná theorie to ospravedlňuje. Cizinec v cizině bydlící nepodléhá disciplinární moci tuzemských soudů dle § 19 patentu o nesporném řízení a nemůže v záležitostech, týkajících se uznání otcovství a výživy nemanželských dětí, odsouzen býti v tomto řízení, bez jakéhokoli zřetele na kompetenční důvody, a to tím méně, jelikož žaloba a rozsudek jsou přípustné pouze za předpokladů §§ 99 a 101 j. n. V tomto případě je zjištěno, že stěžovatel je rakouským státním příslušníkem, bydlícím v Rakousku, který se v čs. státu ani nezdržuje. Proto jsou usnesení nižších soudů, vydaná v nezákonném řízení, zmatečna.

Čís. 1474.

Sudiště § 88, odstavec druhý j. n. jest opodstatněno i tehdy, byla-li faktura kupitelů platně předána v prodávatelově bydlišti.

(Rozh. ze dne 7. února 1922, R II 21/22.)

Žalující firma (v Zábřehu u Mor. Ostravy) zapůjčila žalované olomoucké firmě za úplatu sudy a odevzdala v Zábřehu zástupci žalované fakturu, jež obsahovala doložku: »splatno v Zábřehu, žalovatelné v Mor. Ostravě«. Proti žalobě o zaplacení půjčovního, zadané na okresním soudě v Moravské Ostravě, vznesla žalovaná námitku místní nepřislusnosti, již soud první stolice vyhověl a žalobu odmítl. Důvody: Spornou jest otázka, zda fakturová doložka zakládá přislusnost dovolaného soudu, když po zaplacení kupní ceny jde jen o náhradní nárok půjčovního, který v tomto případě týká se 3 položek, na které nebyly vystaveny zvláštní faktury. Další spornou otázkou jest, zda fakturová doložka platí i pro takové obchody, kde kupitel prostřednictvím svého zástupce přejímá zboží i faktury v místě prodatele a odesle si zboží do svého obchodního místa na vlastní účet. Soud jest názoru, že doložka na faktuře (k placení v Zábřehu, žalovatelné v M. Ostravě), třeba v dodatku na těch fakturách uvedeno, »sudy jsou jen půjčené a musí se vrátiti do 14 dnů a účtujeme za každý den 20 Kč«, nestačí k založení přislusnosti tohoto soudu ohledně náhradního nároku půjčovního, poněvadž strany patrně mohly míti na mysli, že podrobují se přislusnosti tohoto soudu pro případ neplacení kupní ceny. Ze slov zákona »u b e r s e n d e t e n F a k t u r a« sluší dovozovati, že zákonodárce rozlišovati chtěl obchody místní, t. j. takové kupní smlouvy, kde zboží na témž místě se odevzdává a přejímá, od distančních obchodů (čl. 347 obch. zák.), kde zboží z jiného místa se zasílá. Soud považuje obchod, o který tu jde, za obchod místní, na který nelze použití předpisů dle čl. 347 obch. zák. Převzetím zboží v místě samém na účet kupitele a zaplacením kupní ceny přestává možnost pro prodatele určovati místo plnění kupujícímu. Soud má za to, že v tomto případě jde jen o místní obchod, při kterém fakturová doložka nemůže založiti přislusnost dovolaného soudu, jinými slovy fakturové sudiště dle § 88 odstavec druhý j. n. předpokládá obchod distanční. Rekursní soud námitku místní nepřislusnosti zamítl. Důvody: Oproti názoru prvního soudu dlužno uvážiti, že ustanovení § 88 odstavec druhý j. n. nahraňuje pouze úmluvu stran v § 88, odstavec první j. n. předpokládanou, ustanovujíc, že úmluva ta platí za ujednanou, když při obchodech mezi kupci faktura současně se zbožím anebo před ním zasláná a doložkou opatřená nebyla pozastavena. Právě tak jako není pochyby ohledně ustanovení § 88 odstavec první j. n., že úmluva splniště je přípustná u všech smluv, není důvodu vylučovati z ustanovení § 88 odstavec druhý j. n. obchody místní. Soud rekursní nesdílí ani názoru prvního soudu, že, ježto v tomto případě zboží hned při převzetí bylo zaplacené, nemůže býti přijetím faktury založeno fakturové sudiště ohledně vedlejších závazků. Neboť, bylo-li umluveno zvláštní sudiště, neopravňovala by okolnost, že část smlouvy nebyla plněna v umluveném místě, k závěru, že strany chtěly od umluveného splniště ustoupiti. Že faktura, opatřená doložkou »splatno a žalovatelné« žalovanému, pokud se týče jeho zmocněnci současně se zbožím byla předána, považuje rekursní soud právě jako první soud za zjištěno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Dovolací stížnost napadá usnesení rekursního soudu proto, že sudiště dle § 88, odstavec druhý j. n. může býti založeno pouze zasláním faktury

odjinud, kdežto v tomto případě byla faktura, jak zjištěno, odevzdána zástupci žalovaného současně se zbožím v sídle závodu žalující firmy. Tento náhled stěžovateluv neodpovídá však smyslu zmíněné zákonné normy, který dle § 6 obč. zák. je při výkladu zákona směrodatným. Dle § 88 odstavec první j. n. mohou strany písemnou úmluvou založiti soud splniště; ohledně osob, obchodní živnost provozujících, jde zákon ještě dále a dovoluje v druhém odstavci, by na místě písemné smlouvy nastoupila faktura, opatřená doložkou splatnosti a žalovatelnosti. Jak písemná smlouva, zmíněná v odstavci prvním, tak i faktura, uvedená v odstavci druhém, mohou býti nejenom zaslány, nýbrž i odevzdány. Zákon volil výraz odeslati v druhém odstavci § 88 j. n., poukazuje tím pouze na pravidelný případ obchodního styku a účel prorogační; při osobním odevzdání faktury bývá předpokladem, že obě smluvní strany mají stejné bydliště, neb aspoň totéž sudiště a tudíž je v takovém případě žalobci již pomozeno všeobecným sudištěm dle § 65 j. n. Jest totiž řídkým zjevem, aby kupec si pro zboží dojel do cizího soudního okresu. Zákon klade spíše důraz na přijetí faktury beze všech námitek; zda kupitel zboží fakturu obdrží poštou, poslem, zda mu ji snad odesílatel sám přinese, nebo zda si ji sám převezme od prodatele zboží v jeho bydlišti, jest lhostejno, neboť není rozumného důvodu, činiti závislými účinky přijetí faktury na způsobu jejího odevzdání nebo doručení kupiteli. Podmínkou jest, aby kupitel zboží před jeho přijetím, anebo současně s přijetím zboží mohl zkoumáním faktury seznati sudiště prodatelem mu navržené; lhostejno jest, zda sezná je ve svém bydlišti, či snad v bydlišti prodatelově, stačí, splněna-li podmínka, že bylo mu to umožněno před přijetím, aneb současně s přijetím zboží. Jest tudíž přípustným, aby faktura kupiteli platně byla doručena v bydlišti prodatelově, když je tam přítomen, neboť nelze předpokládati, že chtěl zákonodárce dělati stranám zbytečné obtíže a vyloučiti osobní předání faktury a účinky druhého odstavce § 88 j. n. spojit pouze s odesláním faktury. Záleží proto v tomto případě pouze na tom, zda odevzdání faktury zástupci žalovaného se stalo současně s převzetím zboží. Tato současnost však byla zjištěna již soudem procesním a zjištění to převzal i soud rekursní.

Čís. 1475.

Přípustnost pořadu práva pro nárok na náhradu škody za použití pozemku ku stavbě železnice dříve, než pozemek byl vyvlastněn. Ustanovení § 13 min. nař. ze dne 14. září 1854, čís. 238 ř. zák., nevztahuje se k soukromoprávním nárokům na náhradu škody.

(Rozh. ze dne 7. února 1922, R II 31 22.)

Žalovaný měl koncesi ku stavbě a provozu železnice na žalobcově pozemku a počal na něm v roce 1914 stavěti, aniž by byl pozemek ten vyvlastnil. Po vypuknutí války žalovaný ve stavbě ustal. Žalobce domáhal se náhrady škody, ježto žalovaný stavěl na jeho pozemku, aniž si vymohl vyvlastnění, čímž mu byla způsobena škoda, any pozemky ležely po léta ladem a nevydaly užitku. Procesní soud první stolice rozhodl o žalobě věcně, odvolací soud zrušil napadený rozsudek